

АПОСТОЛСКА СУКЦЕСИЈА

МНОГЕ хришћанске деноминације су организоване тако да епископи надгледају одређени број свештеника или пастора, који, заузврат, служе индивидуалним заједницама (епископи могу имати и своје сопствене заједнице). Ови епископи су заређени – посвећени путем праксе познате као полагање руку. Остали епископи окупљају се око кандидата и полагају руке на ту особу у молитви и благослову. Полагање руку има и улогу јавне демонстрације додељивања овлашћења кандидату, а нови епископ постаје посвећен за своју службу Богу. Ова пракса посвећења описна је у Светом писму. Апостолска сукцесија односи се на ланац посвећења епископа који сеже уназад кроз историју. Претпоставља се да је сваки нови епископ посвећен од стране постојећег епископа, који је и сам био посвећен од другог и тако даље. Апостолска сукцесија је секвенца ових ређења све до светог Петра, који је био апостол самог Исуса Христа. Апостолска сукцесија је позната и као Историјски епископат.

САВРЕМЕНА апостолска сукцесија не представља само секвенцу особа које су обављале највишу функцију у деноминацији (римокатолички папе, англикански надбискупи у Кентерберију, православни цариградски патријарси). Претходни папа није нужно био онај који би посветио новог папу као епископа.

На пример, папа Јован Павле И није заредио папу Јована Павла ИИ за епископа у Кракову, Пољска, 1958. године – већ је то посвећење извршио Еугениус Базиак. Такође, претходни папа није директно поставио новог папу, јер се избор папе врши тек након смрти претходног папе. Сигуран сам да је папа Јован Павле И познавао кардинала Карола Војтилу и вероватно се руковао са њим приликом поздрава, али ти сусрети нису представљали заређење за епископа. Због тога везе у ланцу апостолске сукцесије пролазе кроз највише црквене одборе, али се не догађају сва посвећења за епископа тамо.

ТЕОРЕТСКИ, црква би могла гарантовати непрекидну апостолску сукцесију једноставним усвајањем праксе да само постојећи епископи могу заређивати нове епископе. На тај начин би увек била сачувана линија до светог Петра. У пракси, међутим, то је теже постићи. Апостолска сукцесија сеже уназад 2000 година, укључујући и неке мутне

периоде људске историје. Није довољно да човек данас само тврди: *Увек смо то радили на тај начин*. Потребно је доказати, или барем пружити историјске доказе, да су посвећења извршена исправно и да ланац није прекинут. Доказ за то је списак стварних посвећења која сежу све до светог Петра или једно од других апостола.

Погледајмо референце из Писма. Ако узмете речник и потражите реч *руке* у Новом завету, пронаћи ћете избор стихова који се односе на полагање руку.

Дела 6,5,6: И свиде се ова реч целом народу, па изабраше Стефана, човека чуна вере и Духа Светог, затим Филипа, Прохора, Никанора, Тимона, Пармена и Николу прозелите из Антиохије. Њих поставише пред апостоле, који се помолише Богу и положише руке на њих.

Дела 8,14-19: Апостоли који су били у Јерусалиму, чувши да је Самарија примила реч Божју, послаше им Петра и Јована, који сиђоше и помолише се Богу за њих да приме Духа Светога. Наиме, још ни на једног од њих не беше сишао, него су били само крштени у име Господа Исуса. Тада ставише руке на њих, те примаху Духа Светога. Кад пак Симон виде да се полагањем руку додељује Дух, донесе им новаца говорећи: Дајте и мени ту власт да прими Духа Светога свако на кога положим руке.

Дела 9,12,17: И Савле у виђењу угледа човека по имену Ананија где уђе и стави руке на њега – да прогледа. Тада Ананија оде и уђе у кућу, те стави руке на њега и рече: Савле, брате, Господ Исус који ти се јавио на путу којим си долазио, послао ме је да прогледаш и да се напуниш Духа Светога.

Дела 13,2,3: Када су они служили Господу и постили, Дух Свети рече: Одвојите ми Варнаву и Савла за дело на које сам их позвао. Тада постише и помоливши се Богу положише руке на њих, па их отпустише.

Дела 19,6: И кад је Павле положио руке на њих, сиђе Свети Дух на њих, па говораху језицима и пророковаху.

Дела 28,8: И догодило се да је Публијев отац лежао мучен грозницом и срдобољом (дизентерија). Павле уђе к њему, помоли се Богу, положи руке на њега и излечи га.

1.Тимотеју 4,14: Не занемари благодатни дар који је у теби, који ти је дат по пророштвима пошто су те презвитери рукоположили.

1.Тимотеју 5,22: Руке не полажи брзо ни на кога и немој да учествујеш у туђим гресима; држи себе чиста.

2.Тимотеју 1,5.6: Кад се сетим нелицемерне вере која је у теби, која се прво уселила у твоју баку Лаоиду и твоју мајку Евнику, а уверен сам да је и у теби. Због тога те подсећам да распириш Божји благодатни дар, који је у теби како сам положио своје руке на тебе.

Јеврејима 6,1.2: Стога, оставимо почетну науку о Христу, обратимо се савршенству, не постављајући опет темељ одвраћањем од мртвих дела и вером у Бога, науком о крштењу, о полагању руку, о васкрсењу мртвих и вечном суду.

СВЕТИ ДУХ је укључен у пет од шест одломака Дела са горњег списка (Дела 28,8 укључује исцељење)

ДВА од три одломка у Тимотејевој посланици односе се на духовни дар. Из ових одломака би требало да се види да цркве које практикују апостолску сукцесију, а при томе не цене духовне дарове Светог духа, можда требају да преиспитају шта раде.

ДАВАЊЕ ауторитета такође је тема горњих стихова, мада по мом читању, тај аспект је споредан у примању Светога Духа. Имајте на уму да су Стефан у Делима 6,6 и Павле у Делима 13,3 већ били испуњени Светим Духом; ово полагање руку било је за њихово отпремање у служби.

ИСТОРИЈСКИ ЕПИСКОПАТ

ИЗ ДЕЛА, поглавља 2 и 6 јасно је да су апостоли неко време били једина служба у Цркви – носиоци Цркве. Локална потреба у цркви у Јерусалиму довела је до успостављања ђаконата. Да ли је ово требало да буде нови ред у хришћанској јерархији, или једноставно уред за бригу о онима којима је помоћ потребна, остаје дискутабилно. Довољно је рећи да је то била служба коју су основали апостоли. Како је Црква расла, а њен рад и сведоци ширили и обухватили све већу територију, апостоли су били принуђени да нађу начин за пружање поуке, вођства и пасторалне неге.

Они су одговорили на ову нову ситуацију када су одлучили да зареде старешине (презвитере) у свакој цркви. Ова пракса има своје корене у Старом завету и апостолима је била позната из њиховог личног искуства са јудаизмом. Израз старешина се дуго користио у синагогама да означи оне који имају надзор над људима и уређивањем богослужења. Није изненађујуће да би образовани Јеврејин назвао ове хришћанске службенике старешинама. Али ова служба старешина, или презвитера, носила је још једну титулу у раној Цркви – епископа (надзорника или надређеног). То је био термин познат многобошцима грчког порекла; титула изабрана и коришћена од стране раних нејеврејским црква за онога ко је био постављен над њима као учитељ и управитељ. Дакле, у Новом завету имамо два назива за исту службу (Филипљанима 1,1; Дела 20,28; Тит 1,7).

ИАКО из Светог писма јасно произлази да су апостоли основали и ђаконску и презвитерску службу, нема доказа да су епископску службу успоставили као предак различит и надређен служби презвитеру. Стихови у 1. Тимотеју 3,1-10 јасно показују две врсте служби или два јерархијска реда: епископи, чије су квалификације наведене у 9 и 10 стиху, и ђакони. Ову двоструку јерархију потврђује Филипљанима 1,1, где апостол Павле пише: *Светима у Христу Исусу који су у Филипима, са епископима и ђаконима.*

ДАНАШЊИ положај и место епископа значајно се разликују од једноставности из Новог завета. Разматрајући успон монархијског епископата, морамо запазити многобројност епископа у раној Цркви. Дела 14,23; 20,28; и Филипљанима 1,1 јасно указују на то да је управљање црквом од стране више епископа било уобичајено. Њихове главне дужности биле су двоструке: спровођење светог богослужења и одржавање хришћанског заједништва.

ПРЕЗВИТЕР – епископ служио је као веза између широко раштрканих цркава, размењујући поздраве и одржавајући преписку живом. Такође је говорио и питао у име своје цркве. Као гласноговорник, он се стално успињао и постајао лично познат ван граница своје локалне цркве. Процес је несумњиво био постепен, нагласивши личност и углед одређеног човека у цркви. Временом се на неке старешине почело гледати као на епископе, који су се због природе својих дарова издигли над осталима, који су задржали титулу презвитера. Чини се да историја

јасно показује да је већ средином другог века свака црква или организована хришћанска заједница имала три свештеничка реда: свог епископа, презвитера и ђакона. У овом погледу, не могу постојати два различита тумачења.

ЈАСНО је да су се рани мисионарски напори Цркве концентрисали на веће градове. Једном када су у гушће су у гушће насељеним областима успостављене цркве, извршен је даљи мисионарски рад у околним сеоским областима. У раним данима ови удаљени окрузи гледали су према граду, тражећи оне који их могу поучити или даље упутити у своју новопронађену веру. На овај начин настајали су прототипи модерне високо организоване епархије, а градски епископ је несумњиво играо важну улогу као кључна фигура међу црквама које су чиниле заједницу. Тамо где је у својој локалној цркви уживао одређени углед као виши презвитер – епископ, тај положај је несумњиво био увећан када је био препознат као отац заједнице у Богу. Оно што је почело као једноставан, примитивни епископ, током година се развило у праву хијерархију. Фазе овог процеса су повезане са именима Игњатија, Иринеја и Кипријана.

Игњатије Антиохијски (33-107 н.е.) видео је вредност епископата у томе што је Цркви давао видљиво средиште јединства и штит против грешке и јереси, посебно када апостоли више нису били присутни.

Иринеј Лионски (130-200 н.е.) имао је исти поглед као Игњатије, али је отишао корак даље. У епископату је видео наслеђе из апостолских дана, пружајући очување истине, као и извор исправног учења. Иринеј је додатно нагласио потребу да се уважавају, као би се осигурало да поседују апостолску доктрину, коју је, према његовом мишљењу, епископат сачувао.

Кипријан из Картагине (умро 358.године н.е.) довео је овај тренд до свог логичног закључка. Он је сматрао да су епископи у тој слушни, апсолутни Христови намесници у духовним стварима. Јероним, у свом коментару Титу 1,5. каже следеће: *Како је Кипријан био велики човек у погледу апсолутне надмоћности епископата у универзалној Цркви, такве положаје су заузели други епископи, а Црква их је одобравала.* Тако је запечаћена моћ која и даље чврсто стоји, а структура епископског првенства постала је потпун. До данашњег дана, у римској

Цркви и неким деловима англиканске заједнице кипријански поглед на епископат готово је потпуно доминантан.

Из тог разлога, желим да јасно истакнем свој став и праксу која представља повратак изворном, једноставном епископату из другог века – периоду непосредно након смрти апостола, другим речима, демократском епископату.

НАША ПОЗИЦИЈА

ЕПИСКОПАТ није настао из апостолског реда локализацијом, већ уздицањем презвитера; титула коју је првобитно била заједничка свима, дуго се приписивала поглавару међу њима.

ВЕРУЈЕМ да је овај историјски епископат наша вредност, која пружа везу са славном прошлошћу, а уједно и вођство и усмерење која су нам потребна за данашња времена.

Епископална англиканска заједница поседује важећу апостолску сукцесију која потиче од Јерменске католичке цркве, Сиријске православне цркве, Римокатоличке цркве и Цркве Енглеске (као и Реформисане епископалне цркве у Сједињеним Америчким Државама). Ове линије су биле у оквиру јурисдикција које су се 1897. године ујединиле ради успостављања Слободне протестантске епископалне цркве, данас познате и по имену Слободна епископална заједница.

ПОДРЖАВАЈУЋИ историјски епископат изјављујемо да је Свето писмо основ вере и праске и заузимамо став да истинска апостолска сукцесија лежу у настављању апостолске доктрине и учења. Нигде у Новом завету не може се видети да је Господ Исус Христос, Свети Дух, одредио било какав одређени облик управљања црквом. Моноепископат се може пронаћи у Новом завету али не као Божанска установа.

ВОЂЕНИ праксом новозаветне цркве, служба презвитера као *primus inter pares* није ред наслеђа апостолата и одржава паритет цркве у презвитерству.

ВРЕДНОСТ ЕПИСКОПАТА

ИАКО не можемо да кажемо да је епископално уређење од суштинске важности за само постојање цркве, верујемо да постојање епископата

представља предност за цркву и живот у њој. Епископат ослобођен од тврдњи о хијерархијском престижу и неосрамоћен разним облицима клерикализма, поштован је од стране Епископалне англиканске заједнице у Србији као наслеђе из прошлости од проверене вредности и као служба која чува континуитет и ред. Може се рећи да ону историјску вредност коју има за друге заједнице, има и за нашу, такође.

ШТА ТО ЗНАЧИ?

СТАВ о епископату наводи на постављање важног питања: Која је права природа и суштина заређења за неку службу у хришћанској цркви? Намера може имати велики утицај на природу и рад који се обавља кроз вршење одређене службе. Ово се посебно односи на епископалну службу. Ако епископска служба није супериорна у односу на презвитерску, зашто је епископ посвећен на свечан начин полагањем руку? Одговор треба пронаћи у разматрању основних принципа заснованих на Речи Божјој.

1-Ниједна моћ, осим оне од Светога Духа, не може направити од неког Христовог амбасадора. Ту част нико не може присвојити за себе, него да Бог позива у ту службу.

2-Избор од верних у Христу, једног међу својим мноштвом, да буде њихов учитељ, владар, пастир и водич у духовним стварима, даје оном ко је изабран право да врши службу међу њима; то је њихово признање Божјег позива на ово велико дело.

3-Заређење, односно полагање руку са молитвом, ономе ко је одабран за вршење службе и рад у цркви, представља свечану потврду и одобрење од оних који имају овлашћење у цркви за чин избора у одређени црквени ред: спољашња ознака и печат његовог пријама у службу. Одабири и заређење су делови једне исте целине: једно допуњује друго.

4-При рукоположењу, милост не долази од дела које се врши. Оно не пружа духовне дарове или моћи, они могу да дођу једино од Бога.

ЗАРЕЂЕЊЕ тада даје овлашћење искључиво за вршење одређене службе у цркви, као свечану потврду и одобрење, које се изражава видљивом ознаком и печатом од стране оних који већ поседују овлашћење за избор и деловање, уз сагласност целокупне хришћанске заједнице.

ДА ЗАКЉУЧИМО, епископално уређење којег се придржавамо није божанско право или директна апостолска институција, већ представља примитиван облик епископата, развој праксе и обичаја апостола. То је епископат Поликарта и Игњатија, а не Иринеја и Кипријана, који је готово универзално присутан у црквама другог века. Овај епископат представља везу и средиште јединства, али не тврди да у себи садржи једини божански ред Христове цркве. То је облик уређења који, ограничен и контролисан мудрим заштитним мерама, задивљујуће је подесан да служи промовисању добробити целе видљиве Христове цркве.